ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ І РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Н.О. ВОЛГІНА, ст. викл., А.В. РОМАНОВСЬКА, студентка
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

В умовах глобалізації економіки важливого значення набуває питання нерівномірності розвитку підприємництва та бізнесу в окремих країнах. Це пов'язано з різними факторами, зокрема географічним положенням країни, наявністю ресурсів, політичним становищем тощо. Поряд з цим, одним з головних факторів, що впливають на розвиток бізнесу, є система оподаткування, що діє в державі. Україна поступово входить у світову економіку, з огляду на це, актуальним стає дослідження та порівняння систем оподаткування в Україні та розвинених країнах світу для виявлення впливу її на розвиток бізнесу.

У рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу, складеному Всесвітнім банком, станом на червень 2016 року Україна посіла 80 сходинку з 190 країн світу. Чим вище позиція країни в рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу, тим сприятливіші підприємницьке середовище для відкриття і функціонування підприємства. Позиція кожної країни по рейтингу сприятливості умов для ведення бізнесу визначається через упорядкування сукупної оцінки, отриманої тією чи іншою країною по десяти напрямках, одним з яких є система оподаткування. Тому, розглянемо детальніше систему оподаткування в Україні та в світі.

Відповідно до статті 13 Податкового кодексу України податки в Україні поділяються на загальнодержавні та місцеві податки та збори. До загальнодержавних податків належать: податок на додану вартість (основна ставка 20%); податок на прибуток підприємств (основна ставка 18%); податок на доходи фізичних осіб (єдина ставка 18%); акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито. До місцевих належать податок на майно; єдиний податок; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Головними проблемами податкової системи України слід вважати суттєву нерівномірність розподілу податкового навантаження між окремими галузями та підприємствами, а також відсутність стимулювання ділової активності, причиною якого є зростання фіскального тиску, через що відбувається скорочення обсягів власних коштів підприємств, а отже, і потенціалу їх соціально-економічного розвитку. Сукупна податкова ставка в Україні (у відсотках від комерційних прибутків) становить близько 50%, в той час як у світі середня ставка становить 44,8% від комерційних прибутків [1].

Значна кількість податків, складна система їх адміністрування негативно впливають на розвиток бізнесу незалежно від його масштабів. А як відомо бізнес – це «локомотив» економіки, тому низькі темпи економічного розвитку України серед іншого, мають місце через недосконалість і низьку ефективність системи оподаткування, що заважають бізнесу розвиватися і розвивати

економіку. Для створення відповідних умов для розвитку бізнесу має сенс вивчати світовий досвід в цій сфері. Розглянемо детальніше систему оподаткування в країнах, що зайняли перші сходинки рейтингу Всесвітнього банку – Нова Зеландія та Сінгапур.

Нова Зеландія посіла перше місце у рейтингу Всесвітнього банку сприятливості умов ведення бізнесу за червень 2016 року. Нова Зеландія є однією з найбільш високорозвинених країн Тихоокеанського регіону, яка відома у світі як юрисдикція із стандартним рівнем оподаткування, тому має хороший імідж серед підприємців та офіційних інституцій.

Всі податки поділяються на особисті і корпоративні (або бізнес-податки). Особисті: податок на доходи для фізичних осіб (прогресивна шкала зі ставкою від 12,5% до 33%). Основними корпоративними податками є наступні: непрямий податок GST (good and services tax , єдина ставка 15%); податок на прибуток (єдина ставка 28%); ввізні мита; податок на доходи трасту (Trustee income tax, ставка оподаткування дорівнює 33%); податок на безоплатну передачу майна (gift duties, оплачувану дарувальником за прогресивною шкалою на суму подарунка понад 27 000 новозеландських доларів на рік [2].

Друге місце у рейтингу Всесвітнього банку сприятливості умов ведення бізнесу за червень 2016 року займає Сінгапур. Стати лідером світових економічних рейтингів цій країні не в останню чергу допомогли саме податкові інструменти.

Ставка податку на прибуток компаній в Сінгапурі становить 17%, що трохи менше, ніж в Україні (18%). Проте подальшого оподаткування капіталу акціонерів не передбачено. В Україні ж бізнес сплачує 18% податку на прибуток, а потім ще 9% податку на дивіденди (для дивідендів, нарахованих після 01.01.2017р.). Резиденти сплачують податки тільки з доходів від джерела в Сінгапурі за прогресивною ставкою від 0% до 20% (ставка залежить від суми доходу). Серед податків є податок на товари і послуги, ставка якого становить 7%. Цей податок є аналогом ПДВ, базова ставка якого в Україні становить 20 %. Метою введення податку на товари і послуги була зміна прямого оподаткування доходів на систему непрямого оподаткування споживання, позитивними наслідками якої стало підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку, а також підвищення стійкості податкової бази. Однак продаж та оренда житлової нерухомості, фінансові послуги та експорт товарів і міжнародних послуг звільнені від цього податку, що знизило податкове навантаження.

Як відомо, значна роль в економіці належить малому бізнесу, тому важливим є вивчення досвіду оподаткування малого бізнесу. Фізичні особи–підприємці сплачують податок за прогресивною ставкою від 3,5% до 20% від доходу, отриманого на території Сінгапуру. Перші 20 тисяч сінгапурських доларів не оподатковуються. Процес подачі податкової звітності та сплата є прозорими завдяки застосуванню електронної служби NFS, введеної Податковим управлінням Сінгапуру (IRAS).

Для сприяння розвитку малого бізнесу існують пільги в оподаткуванні новостворених компаній протягом перших трьох років діяльності.

Сінгапурський бізнес не сплачує податки з прибутку від продажу цінних паперів і фінансових інструментів та з доходу сінгапурської компанії-нерезидента, отриманого з іноземних джерел.

В України найбільш вагомими податками для наповнення бюджету є ПДВ, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок та податок на прибуток підприємств. Що стосується Сінгапуру, то левова частка податкових надходжень (31%) належить корпоративному податку.

Досвід оптимізації систем оподаткування в розвинених країнах світу показує, що реформи в цій сфері мають відбуватися в таких напрямках: зменшення залежності від непрямого оподаткування; переорієнтація на ефективне адміністрування прямих податків; введення податкових пільг для малого бізнесу та венчурних підприємств у високотехнологічних сферах. Вивчення передової світової практики реформ податкових систем дозволить виокремити перспективні напрями їх впровадження в Україні.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 25.03.2017 р., № 2755-17. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
2. Офіційний сайт Всесвітнього банку - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.doingbusiness.org/